

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE, ŠUMARSTVA I RIBARSTVA

**PROGRAM POTPORE ZA POLJOPRIVREDNE SEKTORE
POGOĐENE NEPOVOLJNIM KLIMATSKIM PRILIKAMA I
PRIRODNIM NEPOGODAMA U 2024. GODINI**

Zagreb, svibanj 2025. godine

1. UVOD

Klimatske promjene značajno utječu na poljoprivrednu proizvodnju, u različitim periodima godine i na cjelokupnom teritoriju Republike Hrvatske, ali i čitave Europe. One uzrokuju značajnu štetu na imovini te mogu ugroziti odvijanje gospodarske djelatnosti kao i dovesti u ugrozu ljudske živote. Kontinuirano praćenje klime, istraživanja vezana uz proizvodnju te definiranje i primjena mjera prilagodbe, postale su praksa zadnjih desetak godina. Unatoč uspostavljenim mehanizmima, nepredvidive i izuzetno snažne meteorološke pojave, pogotovo kada se sukcesivno nastavljaju jedna na drugu, zadnjih nekoliko godina rezultiraju izuzetnim ekonomskim gubicima u prinosima, (trajnom) štetom na proizvodnim resursima i gubitkom motivacije za nastavkom proizvodnje.

Prema službenim podacima o prijavljenim štetama od prirodnih nepogoda u 2024. godini, evidentiranim u Registru šteta od prirodnih nepogoda, a u skladu sa Zakonom o ublažavanju i uklanjanju posljedica prirodnih nepogoda („Narodne novine“, broj 16/19), ukupna prijavljena šteta u poljoprivredi, nastala uslijed prirodnih nepogoda: mraz, tuča, kiša koja se smrzava u dodiru s podlogom, olujni i orkanski vjetar, poplava, požar, suša te druge pojave takva opsega, iznosi 258.918.222,68 eura. Ove štete u poljoprivrednom sektoru čine 89,73 % od ukupno prijavljenih šteta u svim sektorima. Procjena iznosa prijavljenih šteta, njihov opseg i broj oštećenika, pokazuju kontinuirano povećanje šteta uzrokovanih nepovoljnim klimatskim prilikama i prirodnim nepogodama u Republici Hrvatskoj.

Od svih prirodnih nepogoda u 2024. godini u poljoprivredi, najveće štete zabilježene su na šećernoj repi, voćarskim i povrtlarskim kulturama, grožđu te na sjemenskoj i ratarskoj proizvodnji.

Uspješan uzgoj i ekonomski isplativa poljoprivredna proizvodnja uvjetovana je adekvatnom agrotehnikom i optimalnim uvjetima podneblja. No, klimatski ekstremi i prirodne nepogodne, odnosno njihov negativan utjecaji ne mogu se uvijek i u potpunosti izbjeći primjenom dostupnih tehnologija.

U sektoru voćarstva tijekom 2024. godine kasni mrazovi i tuča te dugotrajna suša smanjili su urod u većini županija Republike Hrvatske. Iako su tijekom godine primjenjivane sve propisane agrotehničke mjere, posebno su bili zahvaćeni nasadi jabuke gdje je stradalo oko 50 % uroda, koji je umjesto na tržištu završio u preradi po znatno nižoj otkupnoj cijeni od očekivane.

U sektoru vinogradarstva, tijekom 2024. godine tuča je značajno smanjila urod u svim hrvatskim vinogradarskim regijama, te utjecala na kvalitetu grožđa i vina, pojavu bolesti i štetnika te u konačnici na poslovni rezultat.

Katastrofalni klimatski uvjeti uzrokovali su značajan gubitak prinosa sjemenske proizvodnje koji se, ovisno o lokaciji, kreće od 50 do 60%, ovisno o vegetacijskoj fazi razvoja usjeva u kojoj je nastupio štetni događaj te o intenzitetu i dužini njegovog trajanja.

Povrtlarske kulture često su podložne štetama uzrokovanim različitim prirodnim nepogodama koje mogu ozbiljno utjecati na prinos i kvalitetu te sukladno tome uzrokovati značajne gubitke za poljoprivrednike koji se bave njihovim uzgojem. Unatoč primjeni svih propisanih agrotehničkih mjera u povrtlarstvu tijekom 2024. godine, uslijed katastrofalnih prirodnih nepogoda došlo je do značajnih financijskih gubitaka.

Značajna sredstva i iz nacionalnih i iz europskih izvora ulažu se u mjere prilagodbe i jačanja otpornosti na klimatske promjene, a uključuju investicije u poljoprivredna gospodarstva kao i mjere za smanjenje rizika (npr. osiguranja). No, s obzirom na sve učestaliju pojavnost ekstremnih prirodnih nepogoda koje su u 2024. uzrokovale štete na poljoprivrednim resursima i prinosu, i na nacionalnoj i na europskoj razini, bilo je nužno osigurati i financijske mehanizme za nadoknadu šteta, odnosno osiguranje likvidnosti pogođenih poljoprivrednih gospodarstava. Europska komisija je za sve države članice omogućila jednokratnu isplatu naknade štete kroz Mjeru 23 programa ruralnog razvoja, a za posebno pogođene države članice odobrena su dodatna sredstva pomoći iz pričuve za poljoprivredu. Ovim mehanizmom, Republici Hrvatskoj stavljeno je na raspolaganje dodatnih 6,7 milijuna eura.

2. CILJ I OPRAVDANOST PROGRAMA

Cilj Programa potpore za poljoprivredne sektore voćarstva, povrćarstva, vinogradarstva i sjemenarstva, pogođene nepovoljnim klimatskim prilikama i elementarnim nepogodama u 2024. godini (u daljnjem tekstu: Program), je pomoć poljoprivrednim proizvođačima koji su pretrpjeli štetu od nepogoda u 2024. godini, na području za koje je proglašena prirodna nepogoda temeljem Zakona o ublažavanju i uklanjanju posljedica prirodnih nepogoda, za ublažavanje posljedica nastalih šteta prijavljenih u Registru šteta od prirodnih nepogoda na prinosu poljoprivrednih kultura.

Prirodne nepogode na poljoprivredi uzrokuju štete različitog obujma, trajanja i posljedica. Štete na prinosima poljoprivrednih kultura uzrokovane prirodnim nepogodama uzrokuju smanjenje ili gubitak očekivanih prihoda u proizvodnoj godini, utječu na nesigurnost proizvodnih procesa, a mogu uzrokovati i odustajanje proizvođača od poljoprivredne proizvodnje.

Potporom iz ovoga Programa nastoji se nadoknaditi dio nastalih šteta u proizvodnji, odnosno osigurati likvidnost poljoprivrednih gospodarstava, pomoći zadržavanju postojeće razine zaposlenosti i spriječiti poremećaje u opskrbi, kako prerađivačkog sektora, tako i krajnjih potrošača.

3. PRAVNA OSNOVA

Pravni temelj za donošenje ovoga Programa je:

- članak 39. Zakona o poljoprivredi („Narodne novine“, br. 118/18., 42/20., 127/20. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 52/21., 152/22. i 152/24.);
- Provedbena uredba Komisije (EU) 2025/441 od 6. ožujka 2025. o utvrđivanju hitne financijske potpore za poljoprivredne sektore pogođene nepovoljnim klimatskim prilikama i elementarnim nepogodama u Španjolskoj, Hrvatskoj, Cipru, Latviji i Mađarskoj u skladu s Uredbom (EU) br. 1308/2013 Europskog parlamenta i Vijeća (u daljnjem tekstu: Provedbena uredba Komisije).

4. PRIHVATLJIVI KORISNICI POTPORE I PRIHVATLJIVE ŠTETE

Prihvatljivi korisnici potpore su poljoprivredni proizvođači koji se bave proizvodnjom voća, povrća, grožđa te sjemena, upisani u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava i koji su prijavili štetu od prirodnih nepogoda nastalih u 2024. godini u Registar šteta od prirodnih nepogoda (u daljnjem tekstu: Registar) sukladno Zakonu o ublažavanju i uklanjanju posljedica prirodnih nepogoda.

Štete prihvatljive za potporu moraju kumulativno zadovoljavati sljedeće uvjete:

- a) u Registru je prijavljena šteta najmanje 30%;
- b) prijavljena šteta u Registru je veća od 200,00 eura;
- c) za prijavljenu štetu je zatražena potpora sukladno točki 7.

5. OPIS POTPORE

Potpore iz Programa dodjeljuje se kao jednokratna financijska pomoć poljoprivrednim proizvođačima koji zadovoljavaju sve uvjete iz točke 4.

Osnova za izračun iznosa potpore je iznos prijavljene štete u Registru, a u skladu s uvjetima iz točke 4..

Maksimalan iznos potpore po korisniku može iznositi najviše 42.000,00 eura.

Ako se nakon zaprimanja svih pristiglih zahtjeva za potporu iz ovoga Programa (u daljnjem tekstu: Zahtjev) koji zadovoljavaju kriterije za potporom, utvrdi da je ukupni iznos Zahtjeva veći od iznosa osiguranog u proračunu iz točke 6. ovog Programa, iznos potpore po korisniku razmjerno će se umanjiti.

S ciljem izbjegavanja prekomjerne naknade pojedinačnog korisnika, kumulativan iznos svih dodijeljenih potpora iz Programa potpore poljoprivrednim proizvođačima za ublažavanje posljedica prirodnih nepogoda nastalih u 2024. godini, Mjere 23 iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020., isplaćene štete temeljem ugovorenih polica osiguranja te ovog Programa za štete od elementarnih nepogoda u 2024. godini ne smije po pojedinoj kulturi prelaziti potvrđeni iznos štete za tu godinu u Registru.

6. FINACIJSKA SREDSTVA ZA PROVEDBU PROGRAMA

Sredstva za provedbu Programa u ukupnom iznosu od 8.500.000,00 eura, od čega 6.700.000,00 eura iz europskih sredstva dodijeljenih temeljem Provedbene uredbe Komisije i nacionalnih sredstava u iznosu od 1.800.000,00 eura, osiguravaju se u Državnom proračunu Republike Hrvatske unutar razdjela 060 Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i ribarstva (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) na poziciji T865044 - Izvanredna pomoć proizvođačima zbog elementarnih nepogoda i nepovoljnih događaja.

7. PROVEDBA PROGRAMA

Ministarstvo je odgovorno za izradu, a Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (u daljnjem tekstu: Agencija za plaćanja) za provedbu Programa. Program se primjenjuje na cijelom području Republike Hrvatske.

Ministarstvo izrađuje Program, Pravilnik o provedbi Programa i listu prihvatljivih korisnika (uključujući potvrđeni iznos šteta u 2024. godini) iz podataka u Registru te isti dostavlja Agenciji za plaćanja.

Agencija za plaćanja objavljuje Javni poziv, provodi kontrole i izračunava iznos potpore sukladno točkama 4. i 5. ovog Programa te dodjeljuje i isplaćuje potporu.

Potpore iz Programa isplatit će se najkasnije do 30. rujna 2025. godine, u skladu s člankom 1. stavkom 6. Provedbene uredbe Komisije.

Agencija za plaćanja dostavit će Ministarstvu podatke navedene u članku 2. stavku 2. Provedbene uredbe Komisije najkasnije do 31. siječnja 2026.

8. KONTROLA I POSTUPAK DODJELE POTPORE

Kontrolu podnesenih Zahtjeva provodi Agencija za plaćanja temeljem uvjeta propisanih Programom i Javnim pozivom te dokumentacije iz točke 7. koju je dostavilo Ministarstvo. Zahtjev koji ne odgovara

propisanim uvjetima bit će isključen iz daljnjeg postupka, odnosno ostvarivanja prava na potporu iz Programa.

Agencija za plaćanja, na temelju rezultata provedenih kontrola te izračuna iznosa potpore, donosi:

- a) Odluku o odobrenju isplata korisnicima, koji su udovoljili uvjetima Programa i Javnog poziva ili
- b) Odluku o neudovoljavanju uvjetima za ostvarivanje prava na potporu podnositeljima, koji ne udovoljavaju propisanim uvjetima.

Agencija za plaćanja navedene Odluke podnositeljima Zahtjeva dostavlja u skladu s člankom 15. stavkom 2. Zakona o poljoprivredi.

9. ŽALBE I POVRAT POTPORE

Na Odluke Agencije za plaćanja može se podnijeti žalba Ministarstvu u skladu s člankom 15. stavkom 5. Zakona o poljoprivredi u roku od 15 dana od dana dostave Odluke. Žalba se podnosi putem Agencije za plaćanja pisanim putem neposredno ili preporučenom pošiljkom s povratnicom u jednom primjerku ili se može izjaviti na zapisnik.

U slučaju neopravdanih plaćanja, korisnik potpore će vratiti iznos koji mu je Agencija za plaćanja odredila Odlukom o povratu sredstava iz članka 144. Zakona o poljoprivredi. Povrat sredstava i poravnanje povrata sredstava izvršit će se u skladu s člancima 144., 145. i 146. Zakona o poljoprivredi.

10. IZBJEGAVANJE NARUŠAVANJA TRŽIŠNOG NATJECANJA

Potporom iz ovoga Programa ne narušava se tržišno natjecanje niti dodjeljuje prekomjerna naknada u skladu s člankom 1. stavkom 9. Provedbene uredbe Komisije.

11. PRAĆENJE I IZVJEŠĆIVANJE

U skladu s člankom 2. stavkom 1. Provedbene uredbe Komisije Ministarstvo će izvijestiti Europsku komisiju o mjerama provedbenim za dodjelu hitne financijske potpore iz Provedbene uredbe Komisije.

Najkasnije do 31. ožujka 2026. godine Ministarstvo će, u skladu s člankom 2. stavkom 2. Provedbene uredbe Komisije, obavijestiti Europsku komisiju o dodjeli potpore iz Programa.